

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/10/2022
Identifikačné číslo spisu: 8318206545
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8318206545.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: G. D., nar. XX.XX.XXXX, zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina, dieťa rodičov: matky Z. S. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXXX/XX, K., právne zastúpená Mgr. Petrom Troščákom, advokátom so sídlom Hlavná 50, 080 01 Prešov a otca A. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. S. XXX/X, H., právne zastúpený Mgr. Martinom Hurtajom, advokátom so sídlom Štefánikova 15, 949 01 Nitra, o návrhu matky na zmenu úpravy styku, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 8P/425/2018, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21CoP/11/2021-331 zo dňa 31.08.2021 takto

rozhodol:

- I. Dovolanie matky maloletej z a m i e t a.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Návrhom doručeným súdu dňa 19.12.2018 sa matka maloletej domáhala zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej dcére v tom čase upravenej rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 25.01.2018 sp. zn. 24P/352/2016-149 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 27.06.2018 sp. zn. 6CoP/21/2018-216. Navrhovala súdu určiť rozsah stretávaní otca s maloletou dcérou v párnom týždni v kalendárnom roku v piatok v čase od 16:00 do 18:00, v sobotu v čase od 9:00 do 11:00 hod. a od 14:00 do 17:00 hod. a v nedeľu v čase od 09:00 hod. do 11:00 hod. a od 14:00 hod. do 16:00 hod. v každom dni za prítomnosti matky; s tým, že otec si maloletú v mieste jej bydliska prevezme a na tom istom mieste po ukončení styku maloletú riadne a včas odovzdá. Matka je povinná maloletú na stretnutia s otcom včas a riadne pripraviť a zabezpečiť odovzdanie.

1.1. Návrh odôvodnila tým, že maloletá napriek úsiliu matky odmieta realizáciu styku s otcom bez prítomnosti matky, po príchode od otca je maloletá G. uplakaná, opuchnutá, prestrašená, hladná a zjavne pod stresom. Matka po odporučení pediatričky navštívila psychológa, ktorý mal maloletej diagnostikovať separačnú úzkosť a odporučiť kontakt otca s maloletou za prítomnosti matky. Matka ďalej argumentovala tým, že súdom stanovený čas vyzdvihovania mal. G. otcom zasahuje do jej denného režimu, pričom uviedla, že bolo výrazne zasiahnuté aj do intímnej interakcie mal. G. s matkou počas

zaspávania, kedy je mal. G. zvyknutá zaspávať s matkou.

2. Okresný súd Humenné (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. septembra 2020 č. k. 8P/425/2018-236 výrokom I. zmenil rozsudok Okresného súdu Nitra č. k. 24P/352/2016-149 zo dňa 25.01.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 6CoP/21/2018-216 zo dňa 27.06.2018 vo výroku o úprave stretávania otca s dcérou tak, že je oprávnený sa s dcérou stretávať každý párný týždeň od soboty od 9.00 hod. do nedele do 17.00 hod. tak, že si maloletú u matky prevezme a po skončení stretnutia maloletú aj matke odovzdá. V nepárnom týždni je otec oprávnený byť s dcérou v kontakte prostredníctvom Víberu, a to každý nepárny piatok od 17.00 hod. do 18.00 hod. za súčinnosti matky. Výrokom II. rozhodol, že o trovách konania súd rozhodne samostatným uznesením.

2.1. Súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že v čase rozhodovania v tomto konaní, maloletá je vo veku viac ako štyroch rokov, preto stretávanie, ktoré bolo upravené doteraz, bolo nepostačujúce. Súd návrh matky posúdil na zmenu úpravy stretávania, aby sa otec s dcérou stretával iba v jej prítomnosti tak, že vykonal dokazovanie nielen listinnými dôkazmi, ale aj znaleckým dokazovaním. Návrhy na doplnenie dokazovania navrhované právnu zástupkyňou matky na poslednom pojednávaní, a to výsluchom účastníkov konania, výsluchom partnera matky súd zamietol, lebo vyjadrenia rodičov na pojednávaní, aj ich písomné vyjadrenia považoval za dostatočné pre zistenie skutočného stavu konania a rovnako tak nepovažoval za potrebné vykonať dôkaz výsluchom partnera matky dieťaťa. Súd určil rozsah stretávania tak, aby počas stretávania matka prítomná nebola, lebo už v konaní Okresného súdu v Nitre bolo preukázané, že otec má v Humennom prenajatý byt na to, aby s dcérou mohol tráviť čas súdom určený a otec počas doby doteraz súdom určenej dcéru nielen krmil, ale ju aj uspával - v priebehu dňa a inak jej vyplňal čas s ňou vymedzený, teda je spôsobilý na trávenie času so svojou dcérou. V konaní bolo preukázané, že dcéra má k otcovi pozitívny vzťah a tento je treba ďalej rozvíjať za pomoci druhého rodiča, ktorý tomuto stretávaniu má napomáhať. Súd pri úprave styku a aj pri rozhodovaní o jeho zmene vychádzal z toho, že rodič má právo na to, aby s dieťaťom trávil polovicu jeho voľného času, pričom obmedzenie spočívajúce v tom, aby dieťa trávilo čas s otcom za prítomnosti matky súd považoval za diskriminujúce a najmä za nevhodné, preto súd určil rozsah stretávania otca s dcérou bez prítomnosti matky. Vzhľadom na vzdialenosť bydliska otca a dcéry umožnil otcovi aj iný ako osobný kontakt, ktorý je tiež pre vývoj dieťaťa veľmi dôležitý.

2.2. Súd pri rozhodovaní vychádzal z vyjadrení matky maloletej, otca maloletej, zo správ kolízneho opatrovníka, zo záverov znaleckého posudku č. 3/2020 vypracovaného znalkyňou S.. C. X. v znaleckom odbore psychológia, odvetvie: klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých, psychológia dopravy, pričom znalkyňa sa zúčastnila pojednávania konaného dňa 18.09.2018.

2.3. V konaní súd aplikoval ustanovenia § 25 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 26 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine.

3. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie dňa 26.10.2020 matka maloletej, ktoré doplnila podaním zo dňa 23.03.2021 a ďalším podaním zo dňa 02.06.2021. Namietala postup súdu, ktorým jej mala byť odňatá možnosť vyjadriť sa k danej právnej veci a znaleckému dokazovaniu. Súd zamietol návrh matky na vykonanie dokazovania, považujúc vyjadrenia účastníkov konania za dostatočné pre zistenie skutočného stavu veci, tiež nepovažoval za potrebné vykonať dôkaz výsluchom partnera matky. Dôkazným prostriedkom, o ktorý oprel súd svoj výrok o úprave styku, je znalecký posudok, ktorý však nemôže byť jediným dôkazným prostriedkom. Matka sa navyše k znaleckému posudku vyjadrila, súd jej podanie však nevzal do úvahy. V tomto smere je dokazovanie potrebné doplniť. Matka namietla nezákonnosť znaleckého posudku, pretože ho nevypracoval znalec zapísaný v odvetví poradenská psychológia. Matka mala ďalej za to, že maloletú je potrebné pripravovať na jej prenocovanie u otca dlhšie, aby jej neboli spôsobené traumy. V súčasnosti je preto prespávanie predčasné a určená úprava styku nereálna, keďže maloletá otca odmieta. Matka navrhla napadnutý rozsudok zmeniť tak, že otec bude oprávnený sa s dcérou stretávať každý párný týždeň v kalendárnom roku v sobotu a v nedeľu od 9.00 hod. do 12.00 hod a od 14.00 hod. do 17.00 hod. tak, že si maloletú u matky prevezme a po skončení stretnutia maloletú aj matke odovzdá, alternatívne rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3.1. Na odvolanie matky Krajský súd v Prešove rozsudkom z 31. augusta 2021 sp. zn. 21CoP/11/2021-331 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. potvrdil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3.2. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok na základe odvolania matky bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné.

3.3. K námietke nezákonnosti a nepoužiteľnosti znaleckého posudku sa odvolací súd podrobne vyjadril v bodoch 17. až 20. odôvodnenia rozsudku, kedy okrem iného uviedol, že znalecké dokazovanie bolo navrhnuté právnyimi zástupcami rodičov maloletej, keďže si nevedeli pomôcť sami. Súd prvej inštancie uznesením 8P/425/2018-148 zo dňa 18.12.2019 ustanovil do konania znalca, pričom z obdobia pred vypracovaním posudku ani po jeho vypracovaní, niet zo strany matky zmienky, resp. výhrady voči súdom zvolenému odvetviu, či odboru znaleckého skúmania.

3.4. Odvolací súd súhlasil s matkou v tom rozsahu, že podľa obsahového vymedzenia odvetví znaleckého skúmania sa ako vhodnejšie javilo ustanoviť v predmetnom prípade do konania znalca z odvetvia poradenská psychológia. Hoc sa tak neudialo, odvolací súd pri posudzovaní použiteľnosti tohto dôkazného prostriedku vzal do úvahy spoločne zastrešujúci odbor Psychológia, obsahom ktorého je podľa prílohy č. 2 k vyhláške Ministerstva spravodlivosti č. 228/2018 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, poskytovanie odpovedí na príslušné odborné otázky v trestnoprávnom, pracovnoprávnom, rodinnoprávnom a vo vojenskoprávnom konaní. V civilnom procese sa ustanovuje znalec z odboru psychológia pri riešení otázok v rámci konania o rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa, úpravy rodičovských práv a povinností, úpravy styku, vyživovacej povinnosti, posudzujúci spôsobilosť rodičov vykonávať rodičovské práva a povinnosti. Správne v tomto kontexte poznamenal aj otec, že pre zodpovedanie otázok existencie a dôvodov odmietania otca zo strany maloletej je lepšie odborne spôsobilý klinický psychológ a nie poradenský, pretože motiváciu dcéry v odmietaní otca, či vplyv matky a jej výchovného prostredia na dcéru v podobe priamej či nepriamej manipulácie, prináleží skúmať práve klinickému psychológovi.

3.5. Odvolací súd zhodnotil predložený znalecký posudok za použiteľný. Vypracovala ho totižto znalkyňa, odborne spôsobilá v odbore psychológia, so zameraním na osobnosť dieťaťa aj dospelého človeka. Relevanciu pritom nemajú len jej závery, ale aj samotný priebeh znaleckého skúmania, ktorý pozoroval vzájomnú interakciu maloletej s otcom, vypovedajúc dostatočne o kvalite a citovej hĺbke ich vzťahu. Maloletá po príchode otca do miestnosti spontánne k nemu bežala a s radosťou sa k nemu túlila. Začali sa spolu hrať a maloletá odmietala od otca odísť. Počas celého stretnutia neboli prítomné prejavy strachu, úzkosti alebo iných negatívnych reakcií. V prítomnosti matky bola však mal. G. nápadne manipulačná, na priame otázky, smerujúce voči osobe otca, sa odpoveďami vyhýbala. K vzťahu rodičov možno z pozorovania znalkyne uviesť, že ich rozhovor bol konfrontačný, matka dokázala byť v prítomnosti bývalého manžela aj útočná. Na otázku znalkyne, či by jej ako druhému rodičovi stačil ňou navrhovaný styk s G., odpovedala, že samozrejme nie, pretože ona je matkou.

3.6. Odvolací súd považoval už súdom prvej inštancie určený styk za pomerne úzky, ani zd'aleka nepribližujúci sa zásade rovnocennosti rodičov pri výkone ich osobnej starostlivosti o maloletú. Samozrejme, tento prístup súdu k rozhodovaniu smie dôvodiť nízky vek maloletej a doposiaľ existujúca situácia v rodine maloletej, predovšetkým pretrvávajúci konflikt rodičov, odvolací súd však nemieni v ďalšom rozsahu zúžiť styk maloletej s otcom. Veď predsa, osobný styk sa realizuje len v necelých štyroch dňoch v mesiaci, s dvoma prespatiami maloletej u otca. Ak pritom z vypozerovanej interakcie maloletej s otcom nie sú zrejme negatívne prejavy, nie je žiaduce vynechať prespávanie maloletej u otca. Rodič je dieťaťu najbližšou vzťahovou osobou, pričom trávenie času v rozsahu dvoch dní nepretržite je pre odvolací súd len akýmsi minimálnym štandardom rodičovského vzťahu. Odvolací súd vzal do úvahy aj tú skutočnosť, že otec má vytvorené podmienky pre trávenie času s maloletou. V mieste jej bydliska má otec prenajatý byt, čím maloletú nevystaví potrebe cestovania do miesta bydliska otca, súčasne je schopný maloletú v prípade potreby odovzdať matke aj pred skončením určeného styku. Jeho tvrdenia pritom nenasvedčujú len schopnosti, ale aj ochote tak učiniť, sledujúc záujem maloletej. Rozhodnutie súdu o úprave styku otca s maloletou sa pritom vyžaduje prijať v čo najkratšom čase, pretože u maloletej sa prejavuje kontrola jej vzťahu s otcom, aby jeho preferovaním neublížila matke. V prítomnosti matky sa maloletá správa odlišne k svojmu otcovi, čo odvolací súd považuje za výrazné negatívum. Obidvaja rodičia sú v živote maloletej rovnako dôležití, preto kvalita ich rodičovského vzťahu nesmie byť priamo či nepriamo ovplyvňovaná iným spôsobom, než vlastnými emocionálnymi zážitkami. Vylučuje sa akákoľvek forma priamej či nepriamej manipulácie, deformujúca vzťah dieťaťa s rodičom,

predovšetkým v ranom veku dieťaťa, kedy vzniknuté nedostatky možno následne len ťažko reparaovať. Maloletej je z toho dôvodu potrebné podľa možností vytvoriť čo najširší priestor na trávenie času s otcom, aby si sama o ňom utvorila obraz a prispôsobila tak svoje správanie k nemu.

3.7. Záverom odvolací súd uviedol, že za najväčší nedostatok v rodine nepovažuje vzájomný vzťah maloletej s otcom, ale rodičov samotných. Ich komunikácia je konfliktná až útočná, a ak je prítomná maloletá, nepochybne to nepriaznivo vplýva na jej zdravý duševný vývin. Prínosom v rodine smela byť odborná pomoc Centra detí a rodiny Snina, spolupráca s nimi však bola ukončená skôr, než mohli byť pracovníci centra prítomní styku maloletej s otcom, a to z dôvodu zdravotného stavu matky. Komunikácia rodičov nesmie byť prekážkou vo výkone práva maloletej na osobnú starostlivosť zo strany obidvoch rodičov.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu dňa 03.12.2021 dovolanie matka maloletej. Prípustnosť dovolania odôvodnila ust. § 420 písm. f/ CSP a ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

4.1. K prípustnosti dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ (teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) uviedla, že v doplnení odvolania zo dňa 23.03.2021 namietala okrem iného, že výrok I. napadnutého rozsudku o zmene úpravy styku je nedostatočne odôvodnený s prihliadnutím na lakonickú právnu argumentáciu a tiež nepresvedčivý s ohľadom na absenciu čo i len jedného odkazu na konštantnú rozhodovaciu prax vyšších súdov v skutkovo obdobných prípadoch. Znalecký posudok vypracovaný znalkyňou S.. C.. X. (v spojení s jej výpoveďou na pojednávaní zo dňa 18.09.2020) je nezákonný a nepoužiteľný dôkaz v predmetnom konaní, pretože znalkyňa nie je zapísaná v tom odvetví, ktoré ju na to oprávňovalo. Pochybenie videla aj v postupe súdu prvej inštancie, ktorý znalkyni položil neprípustné otázky, ktoré sú právnymi otázkami, napr. dôvod odmietania otca, v akom rozsahu a intenzite je vhodné upraviť styk otca s maloletou, kde podľa názoru dovolateľky je toto právna otázka, ktorú znalec nemôže riešiť. Podľa názoru dovolateľky sa odvolací súd nevysporiadal s námietkou arbitrárnosti, a prakticky sa stotožnil s neexistujúcim odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko všeobecné floskuly uvedené v bode 11. odôvodnenia rozsudku, ktoré sú nekonkrétne čo do skutkových zistení, ako aj právneho posúdenia, nemajú žiaden vzťah k predmetnej unikátnej veci. Odvolaciemu súdu okrem iného vytkla, že sa nevysporiadal s novými dôkazmi predloženými v doplnení odvolania zo dňa 02.06.2021 v podobe obrazovo-zvukového záznamu z pokusu otca o prevzatie maloletej G. zo dňa 08.05.2021.

4.2. Prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ dovolateľka vymedzila právnou otázkou formulovanou nasledovne: či je zákonný a použiteľný taký znalecký posudok, ktorý vo veci úpravy styku rodiča s maloletým dieťaťom podal znalec, ktorý nie je zapísaný v odvetví poradenská psychológia napriek zneniu zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch v spojení s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 228/2018 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch. Nesprávne právne posúdenie teda videla v otázke nevyhnutnosti (povinnosti) zápisu znalca v odvetví poradenská psychológia, ak takýto znalec má podávať zákonné a použiteľné znalecké posudky vo veci úpravy styku rodiča s mal. dieťaťom.

4.3. Žiadala odložiť právoplatnosť a vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia v zmysle ust. § 444 ods. 1, 2 CSP a napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Prešove 21CoP/11/2021 zo dňa 31.08.2021 zrušiť v spojení s rozsudkom Okresného súdu Humenného sp. zn. 8P/425/2018 zo dňa 18.09.2020 a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Právny zástupca otca maloletej sa k podanému dovolaniu vyjadril dňa 17.12.2021. Dovolanie navrhol odmietnuť z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovení § 420, § 421 CSP ako neprípustné, eventuálne ho zamietnuť ako nedôvodné. Poukázal na skutočnosť, že z obsahu dovolania vyplýva, že ide o kompilát kopírovaných textov z iných podaní matky. K dovolaniu sa vyjadril aj kolízny opatrovník maloletej, ktorý ponechal rozhodnutie o dovolaní na zvážení súdu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s.

p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie matky je potrebné zamietnuť.

7. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej aplikoval CSP na konanie o dovolaní matky.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťel'a vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel' vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Prelomenie tejto zásady je v ust. § 77 CMP, podľa ktorého dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

11. Vo vzťahu k dovolaniu matky a jeho prípustnosti podľa ust. § 420 písm. f/, matka uviedla, že sa odvolací súd nevysporiadal s námietkou arbitrárnosti, a prakticky sa stotožnil s neexistujúcim odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko všeobecné floskuly uvedené v bode 11. odôvodnenia rozsudku, ktoré sú nekonkrétne čo do skutkových zistení, ako aj právneho posúdenia, nemajú žiaden vzťah k predmetnej unikátnej veci. Odvolaciemu súdu okrem iného vytkla, že sa nevysporiadal s novými dôkazmi predloženými v doplnení odvolania zo dňa 02.06.2021 v podobe obrazovo-zvukového záznamu z pokusu otca o prevzatie malotej G. zo dňa 08.05.2021. Dovolaťel'ka opätovne uviedla tvrdenia, ktorými argumentovala v odvolaní, a to že výrok I. napadnutého rozsudku o zmene úpravy styku je nedostatočne odôvodnený s prihliadnutím na lakonickú právnu argumentáciu a tiež nepresvedčivý s ohľadom na absenciu čo i len jedného odkazu na konštantnú rozhodovaciu prax vyšších súdov v skutkovo obdobných prípadoch. Znalecký posudok vypracovaný znalkyňou S.. C.. X. (v spojení s jej výpoveďou na pojednávaní zo dňa 18.09.2020) je nezákonný a nepoužiteľný dôkaz v predmetnom konaní, pretože znalkyňa nie je zapísaná v tom odvetví, ktoré ju na to oprávňovalo. Pochybenie videla aj v postupe súdu prvej inštancie, ktorý znalkyni položil neprípustné otázky, ktoré sú právnymi otázkami, napr. dôvod odmietania otca, v akom rozsahu a intenzite je vhodné upraviť styk otca s maloletou, kde podľa názoru dovolaťel'ky je toto právna otázka, ktorú znalec nemôže riešiť.

12. Dovolací súd sa podrobne a dôkladne oboznámil s obsahom celého spisu, dôkazovým materiálom, napadnutým rozsudkom pričom k veci uvádza nasledovné. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolaťel'a, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, pričom to rozhodne nie je

tento prípad. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

13. Dovolací súd poznamenáva, že nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

14. Odvolací súd vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie, a sama skutočnosť, že sa ním dovolateľka nestotožňuje, nezakladá vadu zmätočnosti. Pokiaľ dovolateľka argumentovala arbitrárnosťou rozhodnutia a tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nemalo odôvodnenie a odvolací súd ho doplnil, dovolací súd zdôrazňuje, že odvolací súd musí prípadné nedostatky odôvodnenia doplniť. Konanie na súde prvej inštancie ako aj dovolacom súde tvoria jeden celok. Vo vzťahu k námietke dovolateľky, že odvolací súd sa nevysporiadal s dôkazom predloženým v odvolaní dovolací súd uvádza, že v zmysle § 185 ods. 1 CSP súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Súd nemusí vykonať všetky dôkazy navrhnuté účastníkom, výber dôkazov, ktoré súd vykoná je výlučne na rozhodnutí súdu.

15. Vo vzťahu k prípustnosti otázok formulovaných znalkyni, ktoré sú podľa právneho názoru navrhovateľky právnymi otázkami, na ktoré si má odpovedať súd, dovolací súd uvádza, že samotný proces zisťovania skutkových okolností (teda vzťahu rodičov k maloletej, ich možnostiam a schopnostiam starať sa o dieťa, ako aj možnosti intenzity styku s dieťaťom) nie sú otázkami právnymi. Súd v procese zisťovania pracuje s dôkazmi predstavujúcimi rôzne skutkové tvrdenia, hodnotí ich v zmysle zásad voľného hodnotenia dôkazov a až samotné posúdenie vo forme výroku rozhodnutia predstavuje riešenie konkrétnej právnej otázky, ktorá bola súdom riešená. Otázka adresovaná znalkyni ohľadne návrhu na intenzitu styku otca s maloletou dcérou ako aj dôvodu odmietania otca nie je otázkou právnou. Výriešenie styku sa odvíja od zistení vyplývajúcich v každom individuálnom prípade z vykonaného dokazovania a je na súde prvej inštancie, aby zväžil, s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa a práva rodičov, ako styk rodiča s dieťaťom upraví.

16. Nedôvodnou je aj námietka matky zopakovaná v dovolacom konaní týkajúca sa arbitrárnosti rozhodnutia z dôvodu, že súd neuviedol rozhodovaciu prax. Záver súdov týkajúci sa úpravy styku otca s maloletou nebol výsledkom aplikácie či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, ale bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Zákon o rodine a ani iný právny predpis nemá ustanovenia, z ktorých by striktno vyplývali kritériá pre stanovenie spôsobu realizácie styku rodiča s dieťaťom.

17. Určenie spôsobu, akým sa bude realizovať styk maloletého dieťaťa s rodičom súdom je vždy výsledkom konkrétnych skutkových okolností každej prejednávanej veci. Vďaka tomu potom môže súd

prijat' celkom jedinečné a konkrétne závery šité na mieru pre ten ktorý prípad a dosiahnuť tak v súdnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých sledovaný cieľ, t. j. najlepší záujem dieťaťa a zachovanie práva rodičov na ich vzťah k maloletému dieťaťu. Preto ani nemôže reálne existovať ustálená rozhodovacia prax súdov ohľadom spôsobu určenia styku rodiča s maloletým dieťaťom a na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť ani existujúca rozhodovacia činnosť súdov v obdobných prípadoch, pretože každé jedno rozhodnutie je individuálne pre daný prípad a nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady i keby vykazovali rovnaké skutkové okolnosti.

18. Dovolateľka prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ odôvodnila aj neprípustnosťou a nezákonnosťou vypracovaného znaleckého posudku pričom rovnaký dovolací dôvod uviedla aj pre dovolanie podané podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/.

19. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

20. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

21. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b/ odôvodnila tým, či je zákonný a použiteľný taký znalecký posudok, ktorý vo veci úpravy styku rodiča s maloletým dieťaťom podal znalec, ktorý nie je zapísaný v odvetví poradenská psychológia napriek zneniu zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch v spojení s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 228/2018 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch. Nesprávne právne posúdenie teda videla v otázke nevyhnutnosti (povinnosti) zápisu znalca v odvetví poradenská psychológia, ak takýto znalec má podávať zákonné a použiteľné znalecké posudky vo veci úpravy styku rodiča s mal. dieťaťom.

22. Dovolací súd musí opätovne poukázať na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, konkrétne body 17. až 20. napadnutého rozsudku. Nad rámec uvedeného však dovolací súd uvádza, že v konaní bola uznesením 8P/425/2018-148 zo dňa 18.12.2019 ustanovená znalkyňa z odboru Psychológia, odvetvie: Klinická psychológia detí, Klinická psychológia dospelých S.. C. X., a to na návrh právneho zástupcu otca zo dňa 06.10.2019 a kolízneho opatrovníka. Oba subjekty navrhli znalkyňu z tohto odvetvia, z dôvodu zistenia odmietania otca maloletou, pričom právny zástupca matky túto skutočnosť na pojednávaní nijak nerozporoval ani nenamietal. Znalkyňa sa navyše zúčastnila pojednávania, kde odpovedala na otázky. Dovolací súd nesúhlasí s právnym názorom dovolateľky, že psychológ z oblasti klinickej psychológie je neprípustný pre úpravu styku vo vzťahu k maloletej. Znalecký posudok vypracovaný S.. C. X. je pre konanie záväzný. Dovolací súd uvádza, že neprípustný by bol v prípade, ak by nebol vypracovaný znalcom zapísaným v zozname znalcov vedeným MS SR, ak by nespĺňal obsahové náležitosti znaleckého posudku požadované zákonom č. 382/2004 Z. z., prípadne ak by závery z neho neboli použiteľné na prejednávajúcu vec.

23. Príloha č. 2 upravujúca obsahové vymedzenie znaleckých odborov a odvetví k vyhláške č. 228/2018 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov k odvetviu 34 01 00 klinickej psychológie detí uvádza, že v trestnoprávnom konaní sa zaoberá posudzovaním faktorov psychického vývinu, porúch psychického vývinu, porúch správania a vplyvmi výchovného prostredia na vyvíjajúcu sa osobnosť dieťaťa. Skúma motiváciu konania dieťaťa, vierohodnosť jeho výpovedí ako svedka alebo poškodeného, ako aj rozsah psychickej ujmy, ak je obeťou trestnej činnosti. K uvedeným aspektom

psychického vývinu dieťaťa sa vyjadruje aj v občianskoprávných konaniach. Pokiaľ teda ide o znalcov z odboru psychológie špecializujúcich sa na odvetvie klinickej psychológie detí, zákon ani vyhláška týchto nijakým spôsobom nevylučuje z občianskoprávných konaní a je výslovne vecou posúdenia súdu vzhľadom na dovtedy zistený skutkový stav ako aj návrhy účastníkov konania, z ktorého odvetvia psychológie znalca pre ten ktorý prípad zvolí. V prejednávacom prípade bol zo strany kolízneho opatrovníka ako aj právneho zástupcu otca podaný návrh na ustanovenie znalca z odvetvia klinickej psychológie detí, a to práve na základe podnetu matky domáhajúcej sa zmeny úpravy styku otca s maloletou, ktorý odôvodnila tým, že maloletá odmieta otca.

24. Dovolací súd uvádza, že i napriek vymedzeniu otázky riešenej v konaní - úprava styku otca s maloletou dcérou je viac ako vzťah otca a maloletej problematický neustále pretrvávajúci konflikt medzi bývalými partnermi. Dovolací súd zdôrazňuje, že neschopnosť rodičov hľadať konsenzus a vyjsť si navzájom v ústrety minimálne v okamihoch prípravy dieťaťa a samotného odovzdania/prevzatia dieťaťa v súdnom rozhodnutí určenom čase, nemôže ísť na vrub maloletej dcéry. Dieťa má právo na kontakt s oboma rodičmi. Je logické, že pokiaľ je zverené do starostlivosti jedného z nich, a vo vzťahu k druhému je mu umožnené tráviť len vymedzený (v tomto prípade aj značne oklieštený) čas, je v prvom rade pre samotné dieťa náročné zvyknúť si na nový režim, adaptovať sa novým podmienkam keďže mnohokrát je vystavené dvom odlišným prostrediam, obklopené dvoma rôznymi svetmi, pričom stredobodom týchto svetov je vždy jeden alebo druhý rodič. Právo otca participovať na osobnej starostlivosti dieťaťa a jeho výchove je obmedzené už samotnou skutočnosťou, že dieťa bolo zverené do osobnej starostlivosti matky. Konflikty rodičov nemôžu byť riešené obmedzovaním, či zužovaním rozsahu styku otca s maloletou, ktorý je už aj tak pomerne úzky, ako konštatoval aj odvolací súd, zďaleka nepribližujúci sa zásade rovnocennosti rodičov pri výkone ich osobnej starostlivosti o maloletú. V danom prípade dovolací súd vidí akúsi pretrvávajúcu ambivalenciu matky, ktorá síce písomne deklaruje spoluprácu s otcom, ako aj mu priznáva právo na podieľanie sa na výchove maloletej G., na druhej strane argumentuje tým, že súdom stanovený čas vyzdvihovania mal. G. otcom zasahuje do jej denného režimu, pričom uvádza, že bolo výrazne zasiahnuté do intímnej interakcie mal. G. s matkou počas zaspávania. Je predsa úlohou matky a tiež aj v najlepšom záujme maloletej zabezpečiť bezproblémový výkon rodičovských práv otca s maloletou, budovať v maloletej pozitívne asociácie vo vzťahu k jej otcovi a jeho rodine ako aj vytvárať pocit spolupatričnosti k rodine otca, s ktorou maloletá prichádza do kontaktu v nepomerne menšom a výrazne limitovanom rozsahu.

25. V prípade pretrvávania konfliktu rodičov, súd dáva do pozornosti ust. § 37 ods. 2 písm. d/ zákona č 36/2005 Z. z. o rodine, kedy ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže rozhodnúť, že uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu.

26. Dovoláním napádaný rozsudok podľa názoru dovolacieho súdu uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská účastníkov k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy a úvahy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie a spoľahlivo zistil skutkový stav, čo v konečnom dôsledku potvrdzuje aj odvolací súd.

27. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a to aj vtedy, keď je v dovolaní spochybňovaný práve skutkový stav zistený odvolacím súdom.

28. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie matky nie je dôvodné, a preto ho zamietol podľa § 448 CSP.

29. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolací súd dovolanie matky zamietol, nerozhodoval o návrhu na odklad vykonateľnosti/právoplatnosti rozhodnutia.

30. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.